

מעדותה של דורה אליהו על הצטרפותה לפרטיזנים ביוון

אליהו (רבן) דורה, ילידת סלוניקי (Thessaloniki), יוני, 1926. באביב 1941 פלשו הגרמנים ליוון, ומשפחת העדה עברה לפלורין (Florina). בסוף שנת 1942, עקב הרעת מצב היהודים באזור, היא הצטרפה לקבוצה של 70 יהודים שנסעו לקסטוריה (Kastoria). בסתיו 1943 הצטרפה כל הקבוצה אל הפרטיזנים היוונים והיא השתלבה בתפקידים שונים. כמה חודשים לפני השחרור הצטרפה אל הצבא האדום שהתקרב לגבולות יוון. העדה השתחררה באזור ההרים על יד גבול בולגריה, אז חזרה עם הצבא לסלוניקי. ביוון התחילה מלחמת אזרחים והעדה הצליחה להתחמק מגיוס. בשנת 1950 היא עלתה למדינת ישראל.

ש. אולי תסבירי לנו קצת על הפרטיזנים?

ת. הפרטיזנים הם אנשים כמוך וכמוני. הם עזבו את יוון כי סבלו מהגרמנים ולא יכלו לסבול מה שעשו הגרמנים. והחליטו ללכת להרים של יוון. ביוון יש הרבה הרים, והגרמנים לא יכלו להגיע לשם. אבל פעם הגיעו, מרגלים הביאו אותם. החליטו ללכת להרים. כל אחד ברח מהבית ועשו קבוצה. מצאו רובים, אני יודעת, היתה קבוצה קטנה. הקבוצה הקטנה הזאת התחילה להביא עוד ועוד אנשים ונוצרה קבוצה גדולה. אז כנראה שהאיטלקים ידעו שיש בהרים פרטיזנים, ובגלל זה שלחו אותנו בדרך הזאת.

הם קיבלו אותנו טוב, הם קיבלו כל אחד, כי רצו עוד אנשים. שיהיה ממש צבא נגד הגרמנים. והתחילו באמת אחר-כך לבוא הרבה. קצינים, שוטרים באו. באו המון. כנראה היו מודעות שיש פרטיזנים למעלה. כל אחד שסבל, כל אחד שיצא מבית הסוהר וסבל מהגרמנים, ברחו. עזבו את המשפחות ובאו למעלה. אפילו ילדים באו.

לאט לאט גדלו. אחר-כך התחילו לעבוד עם מצרים, היה קשר עם מצרים, עם אנגליה. איך התחיל עם אנגליה? אנגליה נכנסה לאיטליה, אז האיטלקים היו מוחזקים על ידי הגרמנים. תפסו אותם כולם. והם ידעו את הדרך ובאו עם הפרטיזנים. ואז היה קשר עם איטליה, עם מצרים ועם האנגלים. מאיפה האנגלים? מאיטליה. ואנגליה החליטה לעזור לפרטיזנים ושלחה לנו אוכל, בשר טחון. ארגזים עם בשר, עם אוירונים במצנחים. שלחו לנו לירות זהב אפילו. שלחו קבוצה של אנגלים, ירדו, תפסו איזה כפר והתארגנו לעשות סבוטז' לגרמנים. היו מקבלים הודעה שהגרמנים עוברים בתאריך מסוים, רכבת של הגרמנים מלאה טנקים ונשק. והם היו הולכים והיו שולחים באויר הכל. זה היה לילה לילה. האנגלים עם הפרטיזנים. אחר-כך באו גם רוסים.

ש. ספרי איך את משתלבת בכל זה?

ת. אנחנו היינו בכפר הזה. עברו פרטיזנים. עברה קבוצה שאני עזבתי, היהודים שהיו יחד איתנו, הצטרפו גם הם לפרטיזנים. הבחורים. והבחורים האלה באו מהכפר שלנו. ואנחנו פתחנו בית קפה והתחלנו לעשות קפה לפרטיזנים. אני הייתי עושה קפה לפרטיזנים, עם ז'ק, האבא, הדוד שלי. והתחלנו לעבוד בקפה. התחילו לבוא הרבה פרטיזנים ושאלתי מה זה. ואמרו לי שיש קבוצה של תופרים.

פתאום באו 3 יהודים שהייתי איתם כשיצאנו ה-70 יחד. ואמרתי: מוריס, גם אני רוצה ללכת לפרטיזנים. הוא לא בא. באו שלושה אחרים ואמרו לי שיש גם יהודים פרטיזנים. אמרתי: תגיד להם, ליהודים מפלורינה, אם הם היו בקבוצה של ה-70. היתה גם דוריקה. דוריקה רוצה גם היא להצטרף לפרטיזנים, שיבואו לקחת אותי. לא עברו יומיים, ובאו לקחת אותי. אמרתי שלום למשפחה. מספיק הייתי איתכם. תודה על מה שעשיתם בשבילי. אני הולכת עכשיו לפרטיזנים. ועזבתי אותם.

מקור: ארכיון יד ושם 9812/0.3